

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Літературне краєзнавство

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова

Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності (-тей): усі спеціальності

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 кредити (120 год.); денна форма: 22 год. – лекції; 26 год. – семінарські; 72 год. – самостійна робота; заочна форма: 4 год. – лекції; 8 год. – семінарські; 108 год. – самостійна робота

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

онлайн-платформа Moodle: <http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2130>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Райбедюк Галина Богданівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури

Кафедра: української мови і літератури

Робочий e-mail: raibedyuk@ukr.net

Години консультацій на кафедрі: вівторок, 14.00 – 15.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни – культурно-мистецьке та історичне життя межиріччя Дністра і Дунаю крізь призму індивідуальних характеристик художньої творчості пов'язаних із регіоном письменників; місце і роль доробку знакових придунайських митців слова в загальнонаціональному духовному контексті; шляхи та методи інтегрування літературного краєзнавства в сучасну парадигму гуманітарної освіти.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення здобувачів із системними знаннями про найпримітніші літературно-мистецькі явища Українського Придунав'я в ретроспективному та сучасному дискурсах; розвиток і вдосконалення навичок здобувачів щодо контекстуального аналізу літературно-мистецьких явищ та оволодіння методикою вивчення й фахового опрацювання краєзнавчих матеріалів. Літературне краєзнавство наділене особливим виховним потенціалом і дослідницькими можливостями, тому його ресурси можуть бути використані в позаурочних заходах і в різних видах неформальної освіти.

Результати навчання

У результаті опанування дисципліни здобувачі *знатимуть*:

- сутність і структуру дидактичних категорій: «літературне краєзнавство», «урок літератури рідного краю»;
- типодиференційні ознаки мультикультурності регіонального літературного життя;
- основні досягнення культурно-громадських діячів півдня Одещини;
- перебування у регіоні письменників з усієї України;
- художні твори чільних представників літературного процесу Придунав'я та їх мистецький контекст;

- особливості художнього стилю регіональних поетів у межах індивідуальної естетики та в типологічних зв'язках;
- модули творчої репрезентації образу рідного краю в авторській картині світу поетів Придунав'я;
- місце поетичного доробку придунайських митців слова в історичному та сучасному дискурсах загальнонаціонального літературного процесу;
- методологічні основи та інноваційні методичні технології вивчення літературного краєзнавства в освітніх закладах різних типів.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі *вмітимуть*:

- оперувати категоріальною матрицею поняття «літературне краєзнавство»;
- збирати й аналізувати краєзнавчий матеріал за допомогою традиційних і новітніх методик;
- виявляти найпримітніші літературно-мистецькі факти в етнокультурному просторі межиріччя Дністра і Дунаю;
- інтерпретувати явища літературного краєзнавства з урахуванням його регіональної специфіки;
- об'єктивно оцінювати творчий доробок регіональних поетів з огляду на його естетичну вартість;
- розкривати особливості індивідуальної поетики придунайських митців слова у системній єдності з типологічними художніми явищами етнокультурного та загальнонаціонального літературного процесу;
- самостійно опрацьовувати різні типи науково-документальних джерел при виконанні дослідницьких завдань із літературного краєзнавства;
- використовувати знання з літературного краєзнавства при проведенні уроків літератури рідного краю та виховних позаурочних заходів ув освітніх закладах різних типів.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Літературне краєзнавство в парадигмі сучасної гуманітарної освіти: базові поняття.

Тема № 2. Освітньо-виховний потенціал літературного краєзнавства.

Тема № 3. Українські письменники в етнокультурному контексті літературного життя Півдня Одещини: історичний і сучасний дискурси.

Тема № 4. Літературний процес в Українському Придунав'ї: основні тенденції художнього розвитку.

Тема № 5. Національна іманентність «придунайського» тексту ізмаїльського поета-кобзаря Михайла Василюка.

Тема № 6. Багатогранність художнього світу лірики кілійського поета Валерія Виходцева: текст і контекст.

Тема № 7. Домінанти духовного світу українців у ліриці татарбунарського поетки Галини Лисої.

Тема № 8. Тема рідного краю як об'єкт художньої саморефлексії ізмаїльської поетки Таміли Кібкало.

Тема № 9. Синергетичний ефект інтертекстуальності поетичного наративу ізмаїльського поета Володимира Реви.

Тема № 10. Синтез мистецтв у ліриці кілійського поета Володимира Сімейка.

Тема № 11. Інноваційні методичні технології вивчення літературного краєзнавства в загальноосвітніх закладах і закладах вищої освіти.

55. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з чинним «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС» в ІДГУ здобувачі вищої освіти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. За умови документального підтвердження

причин відсутності здобувач має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Здобувач, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком, мають у повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх із викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі обов'язкова. У випадку відсутності здобувача на проміжному модульному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата виконання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Згідно з «Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату» (зі змінами) в ІДГУ наявність академічного плагіату у виконаних здобувачами завданнях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення здобувачеві негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами вищої освіти генеративних моделей штучного інтелекту. Генерація тексту для підготовки здобувачем усіх завдань, регламентованих чинною програмою дисципліни, буде кваліфікуватись як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за результатами поточного та проміжного контролю (модульної контрольної роботи). Під час поточного контролю оцінюються відповіді здобувача на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Шкалу оцінювання та нарахування балів за поточний контроль складено відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС» в ІДГУ.

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано

Форма проміжного контролю. Модульна контрольна робота проводиться у формі залікового есе на самостійно сформульовану здобувачем тему з проблематики культурно-мистецького життя Українського Придунав'я. До написання модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі вищої освіти.

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання самостійної роботи, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, подає його чітко, вичерпно й аргументовано, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і літературно-критичних праць. Здобувач демонструє знання регламентованих програмою текстів і володіння навичками аналізу художніх творів, вільно послуговується науковою термінологією, доцільно використовує обов'язкову та додаткову літературу, систематично виконує практичні завдання стандартним / оригінальним способом, бере активну участь у дискусії та презентує власні думки, формулює переконливі й логічні узагальнення та висновки. Здобувач виявляє здатність щодо пошуку інформації із заявленої проблематики та успішно застосовує її на практиці; ретельно дотримується принципів академічної доброчесності.
4 бали	Оцінюється робота здобувача, який на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, подає його чітко й аргументовано, розкриває зміст більшості теоретичних питань і літературно-критичних праць, однак при висвітленні окремих питань допускає неістотні неточності та незначні помилки. Здобувач демонструє знання регламентованих програмою текстів і володіння навичками аналізу художніх творів, послуговується науковою термінологією, доцільно використовує обов'язкову та додаткову літературу, виконує практичні завдання стандартним / оригінальним способом, бере участь у дискусії та презентує власні думки, формулює логічні узагальнення та висновки. Здобувач виявляє здатність щодо пошуку інформації із заявленої проблематики та успішно застосовує її на практиці; ретельно дотримується принципів академічної доброчесності.
3 бали	Оцінюється робота здобувача, який відтворює частину навчального матеріалу, висвітлює його зміст поверхово, виявляє елементарні знання окремих теоретичних положень і художніх текстів. Здобувач не здатний до глибокого, всебічного аналізу історико-літературних явищ, до обґрунтування та аргументації найважливіших проблем літературного процесу, допускає істотні неточності та суттєві помилки, завдання семінарських занять виконує фрагментарно, принципів академічної доброчесності дотримується.
2 бали	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає тільки окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань, не демонструє знання художніх творів і літературно-критичних праць, не володіє навичками аналізу окремого художнього твору й літературно-мистецького явища в цілому, не виконує більшу частину семінарських занять.
1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань кожної теми та курсу в цілому, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання літературних явищ, не розуміє змісту теоретичних питань, не знає регламентованих програмою дисципліни художніх текстів і наукових джерел, не володіє навичками аналізу художнього твору.
0 балів	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом, не розуміє суті теоретичних питань, не знає змісту художніх творів, систематично не виконує регламентованих програмою завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Завдання самостійної роботи оцінюються відповідно вимог, прописаних у чинному «Положенні про організацію самостійної та індивідуально-консультативної роботи» в ІДГУ.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (есе)

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою: від «0» до «30».

Переконливість наведених аргументів	10 балів
Самостійність викладу матеріалу	8 балів
Оригінальність тексту	7 балів
Грамотність (граматична та стилістична) письмового викладу матеріалу	5 балів
Усього	30 балів

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Беценко Т. П. Краєзнавство в сучасній парадигмі науково-освітніх знань: базові поняття. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/becenko.htm.

2. Волинець І. М. Методичні аспекти вивчення літературного краєзнавства у профільній школі. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/11/statti/volinec.htm

3. Марфинець Н. В. Сутність та структура дидактичної категорії «література рідного краю». URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2011_21_38.

4. Кремень В. Г. Вітчизняне краєзнавство: стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32627/03-Kremen.pdf?sequence=1>.

5. Культурний простір бессарабських болгар : монографія / відп. ред. Шевчук Т. С. Ізмаїл; Болград : Ірбіс, 2018. 204 с.

6. Письменники Одещини – на межі тисячоліть : антологія-довідник / упор. Б. І. Сушинський. Одеса : Астропринт, 2004. 136 с

7. Поміж Дунаєм і Дністром. Серія «Поезія Буджака». Вип. 1. / упор. Райбедюк Г. Б. Ізмаїл : Ірбіс, 2020. 140 с.

8. Райбедюк Г. Б. Біблійний код як основа художньо-естетичних пошуків бессарабської поетеси Галини Лисої. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Філологічні науки.* 2019. Вип. 41. С. 71–78. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/362/350>.

9. Райбедюк Г. Б. Вивчення літератури рідного краю в системі особистісно зорієнтованого навчання (на матеріалі творчості поетів Придунав'я). *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2020. Вип. 48. С. 183–191. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/307/291>.

10. Райбедюк Г. Б. Грані художнього буття лірики поетів Буджака: особистісний та загальнокультурний контексти. *Буджацький фронтір у дзеркалі сучасної гуманітаристики* : збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. С. 203–235. URL: http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/frontyr_maket-sajt.pdf.

11. Райбедюк Г. Б. Інтертекстуальна парадигма художньої історіософії українськомовних поетів Придунав'я. *Наука і освіта українського Придунав'я : виміри, виклики, перспективи* : колективна монографія укр. та англ. мовами / за ред. Я. Кічука; відп. ред. Л. Циганенко. Ізмаїл : РВВ ІДГУ–СМІЛ. 2020. С. 56–78. URL: http://dspace.idgu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1260/29/%D0%A0%D0%B0%D0%B9%D0%B1%D0%B5%D0%B4%D1%8E%D0%BA_Ukr.pdf.

12. Райбедюк Г. Б. Літературне краєзнавство в контексті гуманізації сучасної освіти (на матеріалі творчості поетів Придунав'я). *Науковий вісник Ізмаїльського державного*

гуманітарного університету. Серія : Педагогічні науки. 2021. Вип. 56. С. 203–212. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/506/490>.

13. Райбедюк Г. Б. «Люби і знай свій рідний край» : навчальний посібник-хрестоматія з літератури рідного краю. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. 120 с. URL: http://idgu.edu.ua/proekt_regional-lit-and-art.

14. Райбедюк Г. Б. Особливості творчого самовираження кілійського поета Валерія Виходцева. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія : Філологічні науки*. 2019. Вип. 44. С. 55–63. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/93/83>.

15. Райбедюк Г. Б. Poezia românească modernă în spațiul spiritual al Bugeacului // Spațiul cultural românesc din Bugeac. Editura Convex Oradea. 2021. P. 124–134. URL: http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Spa%C8%9Biul_cultural_rom%C3%A2nesc_din_Bugeac.pdf.

16. Райбедюк Г. Б. «Придунай журавлиний» Михайла Василюка. *Українська мова і література в школах України*. 2016. № 4. С. 32–33.

17. Райбедюк Г. Б. Світло душі Таміли Кібкало : Штрихи до портрета берегині рідного слова в Українському Придунав'ї (До 80-річчя від дня народження). *Українська мова і література в школах України*. 2017. № 9. С. 60–63.

18. Райбедюк Г. Б. Системний підхід до використання джерел літературного краєзнавства в умовах кризи сучасної літературної освіти в Україні. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2020. Вип. 49. С. 112–120. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/347/335>.

19. Соколова А. В. Літературне краєзнавство півдня Одещини : навчально-методичний посібник. Ізмаїл, 2014. 122 с.

20. Тронько П. Т. Краєзнавство як складова навчально-виховного процесу. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32632/02-Tronko.pdf?sequence=1>.

Затверджено на засіданні кафедри української мови і літератури
протокол № 8 від 12 січня 2024 р.